

धर्म संवेग

(चिनाखँ मुना)

प्रकाशक

नेपाल बौद्ध परिषद्

केन्द्रीय कार्यालय

फोन नं. - ५३४२७७, पो.ब.नं. २२९, ललितपुर ।

धर्म सवेग

(विनाशै मत्ता)

प्रकाशक

नेपाल बौद्ध परिषद्

केन्द्रीय कार्यालय

फोन नं. - ५३४२७७, पौ.ब.नं. २२९, ललितपुर ।

नेपाल धौध्व पटिषदुया न्हैफुवः सुवाँ

कम्प्युटर सेटिङ्ग तथा मुद्रण :

बिशाखा अफुसेट प्रेस

ललितपुर, नःटोल-२०

फोनः ५३४२७७

प्रकाशन मितिः

नेपाल संवत् : ११२१, कौलाध्व, दशमी, मोहनी (चालँ)

विक्रम संवत् : २०५८, कार्तिक १० गते, शुक्रबार

ईशवी संवत् : २००१, अक्टोबर २६ तारिख

सुवाधिकार प्रकाशक्याके सुरक्षित

प्रथम संस्करण ५००

मूः- १५।-

प्रस्तावना

स्वनिगले नेवातयगु वीचे “धर्म निभा” यात म्हमस्युपिं तसकं हे कम ज्वी । खासयाना यले सम्पूर्ण वौद्ध तयेगु वीचे वय्कः सुपरिचित जुया च्वंगु दु । थुकेया कारण खः वय्कःयागु सहृदयता, सरलता अले बुद्धधर्मया क्षेत्रे छुं सेवायाये धैगु निःस्वार्थ भावना । अथे हे सामाजिक क्षेत्रय् नं सुयातः कल्याण ज्वीगु खत धाःसा थुकेया लागि न्हचावलें हे न्त्यचिला विज्यायगु वय्कःया बानी । थुगु ज्या याना थःत छु फाइदा ज्वी धैगु वय्कःनं गुबलें हे बिचामया । थःगु फाइदा वेफाइदाया वय्कःयात छुंहे च्यूता मदु । वय्कःया छगु जकहे विचार खः बुद्धधर्मयात थकायेगुलिइ थःम्हं फुगु गुहास्ति यायेगु । उकें सुनं वौद्धपाखें बुद्धधर्मया आचारण बिपरित अघोर ज्या जूगु खन धाःसा वय्कःयात नुगले स्याइगु । अथे हे भीगु समाजे नं छुं विकृति विसंगति वःगु खनकि वय्कःयात नुगमछिनीगु । प्रस्तुत “चिना खँ मुना” थथेहे जुया पिर्हावःगु वय्कःया भावुक मनया अभिव्यक्ति खः । उकें थुकेया नां नं “धर्म संवेग” जू वन । थुके गनं गनं स्वैगुं अबौद्ध चरित्रया विरोधे व्यंग दुसा गनं वौद्ध शिक्षा नं दया च्वंगु दु । अले गनं नेवातयगु विचित्रगु पहःयाना कया नं मनया उद्वेग प्वंका तःगु दु ।

छुं नं कविता वा लेख च्वेगु धैगु अःपुगु ज्या मखु । थुकेया लागि विशेष प्रतिभा दय्मा । अथेजुया हे न्हचाम्हसिनं नं लेख च्वे फँ मखुगु खः । तर लेख च्वयेगु गुलि थाकुगु खः व स्वया नं अपो च्वे धुंगु लेख प्रकाशन याये थाकु । च्वमि भाजुपिसं थःगु पारिवारिक ज्यायात त्वःता न्हचपु नाय्क मिहेनत याना च्वसु च्वै, तर उचित साधनया अभाव याना प्रकाशन याये फँमखु । अले च्वसुत अथेहे दराजे लिक्नुना च्वनी । प्रस्तुत “धर्म संवेग” नं अथे हे लिक्नुना च्वंगु च्वसु मुना खः ।

छन्हु च्वमि भाजु धर्म "निभा" थःगु रचनात ज्वना जिथाय् वल । वय्कः नं "जिगु थ्व च्वसु मुना उपयुक्त जूसा प्रकाशन याना व्यु" धका दुनुगलनिसे अनुरोध यात । च्वसु ब्वनाबले प्रकाशने हयेत अनुपयुक्त जू थें मताल । थुकेंयाना बुद्धधर्मे निःस्वार्थ भावं लगेजुया च्वंम्ह छम्ह व्यक्तियात प्रोत्साहन वीगु ज्वी धैगु विचायाना नेपाल बौद्ध परिषद् पाखें पिथनेया लागि महासचिव भाजु डा. लक्ष्मण शाक्यजु, उपाध्यक्ष भाजु शान्तहर्ष बज्राचार्यजु तथा जनसम्पर्क तथा प्रचार प्रसार समितिया संयोजक भाजु मीनबहादुर बज्राचार्यजु नापं सल्लाह याना । थुकेया लागी वय्कः पिसं सकारात्मक सल्लाह ब्युगुजुल । अले नेपाल बौद्ध परिषद्‌या कार्यकारिणी समिति पाखें स्वीकृति प्राप्त जुसेली थ्व सफू पिकाय्गु निर्णय जुल ।

थ्व सफू प्रकाशन यायेत च्वमि भाजुया म्हचाय् मय्जु सरिता बज्राचार्य पाखें छुं भतिचा आर्थिक सहयोग प्राप्त जूगु जुल । अथे हे बिशाखा अफसेट प्रेस पाखें निःशुल्क कम्प्यूटर प्रिन्ट याना ब्युगु कारणं थ्व सफू पिकाये फत । थुकेया लागि सम्बन्धित पक्ष फुकसितं दुनुगलनिसे धन्यवाद बिया च्वना ।

आशा दु, थ्व "धर्म संवेग" पाठक वर्ग पिनिगु हृदये स्थान काय्फै । अस्तु ।

२०५८, आश्विन १६, मंगलवार
अनालापुन्हि

महीश्वरराज बज्राचार्य
अध्यक्ष
नेपाल बौद्ध परिषद्

धर्म निभा या धर्म संवेग ब्वना

कविवर धर्म निभाजुयागु “धर्म संवेग” या पाण्डुलिपि स्वया वसपोलयाके वोगु संवेगं ध्व कविता संग्रह ब्वमिपिंके नं भीगु धर्म समाज, राजनीति, मनोविज्ञान व जीवन शैली संवेग वै धैगु जिगु विचार दु ।

“सुर्घो नं खंके मफु थाय् नं कविं खंकेफु” धयागु धापू यात कविजुं प्रमाणित याना विज्याःगु दु । कविं नेता तयेके च्वंगु ब्वेगु वा व नयेगु वा या ज्या नं बाँलाक खंका चोथें धर्मया पवित्र पुखुली मो ल्हुया च्वंपिंके नं म्हय् खिति पाय् पाय् थाना च्वंगु खंका च्वंगु दु । भीगु जीवन भगवान् बुद्धया उपदेशकथं शील, समाधि व प्रज्ञाया आचरणं भिंके माःगु चाय्का च्वंम्ह कविं प्यखें बेइमानी, भ्रष्टाचार व अनैतिकता खंका थयें नं थःगु संवेग प्वंकी ।

नेता तेसं जनता तय्त भाषणं प्रभावित यात

भन्ते पिनिसं गृहस्थी तय्त बोध यात

(तर) थः पिहें न्ह्यलेला ज्वलेला (इमिसं मस्यु)

अध्यसां कविं निराश मजुसे धाई,-

सत्संगत हे पारस मणि खः

मनुष्य च्वलाजक काय्मा

छन्हु आलोक खहें खै ।

मनय् दासि वया च्वनीगु थःमं मती तयाथें परिस्थिति मजुयेवं भावना तय्त भाषाया माध्यमं अनेक उपमा, उपमेय व अलंकारं तियेका न्ह्याइपुस्ये च्वंक, यैपुष्ये च्वंक अभिव्यक्ति बियेगु कविपिनि ज्या खः । कवित आदर्शवादी धाई तर भी कविजु धर्म निभा अन्धकार यात विसिक छवेत सना च्वंम्ह कवि खःसा वसपोलया कविताय् गति,

यति, छन्द, मात्रा व काव्यात्मक अभिव्यञ्जना मच्चिकुस्ये स्वछन्द
आकाशे भंगः व्यर्थे ब्वया च्वंगु कवितां ब्वनीपिन्त गवलें गवलें घना
जंगले ह्वीक यंकूसा गुवलें गुवलें स्वच्छ हिमालयया च्वकाय् च्वंगु
ख्वाउंस्ये च्वंगु फसं कुचुकुचु नकी ।

ध्यान लाभ मजुया हीमी चाःम्ह उपासकयात सान्त्वना ब्यू
व्यू कविजुं धया विज्याई-

निराश जुये माःगु मदु

चेतना पिज्वयेकी

भ्रदा व वीर्य बृद्धि याये फयेकी

स्मृति व प्रज्ञाया त्वाथः खंकी नित्य

थुकिं हे-

मार्गफल सत्य लाभ ज्वी भीत

थये हे धर्म संवेगे दुध्याःगु कवितां बिइगु संवेगयात सकल
पाठकपिसं छपु छपु कविता ब्वना काव्यया रसास्वादन याइ धका आशा
कया ।

२०५८ भाद्र १४गते, बृहस्पतिबार

प्रा. आशाराम शाक्य
यम्पि महाविहार (ई बही)
बहि लाछि, ल.पु.-९

थःगु खं

सुख व दुःख हे जीवन खः । न्हिलेगु व ख्वेगु हे जीन्दगी खः । थ्व जीवने अनेनेगु प्रतिक्रिया भोग याये माली यः । जड पदार्थ हे प्रतिक्रिया पिहाँ वो धासेलि सचेतपिं, प्रज्ञावान व स्मृतिवान पिंकेला क्षण क्षण हे प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष रूपं प्रतिक्रिया पिज्वया च्वनी । इमिसं थःगु चेतना, अनुभव व प्रज्ञा अनुसार चाकुस्ये, माकुस्ये, खाइस्ये वा पाउँस्ये च्वंक भाव प्रकट याई । अथे हे परिस्थिति अनुसार थःगु मन व न्हयपुइ लुया वःगु भाव पिज्वेकी, अले नैतिक व अनैतिक चेतना अनुसारं क्रियाकलाप याना च्वनी ।

खजा नैतिक चेतना मदुम्ह ब्यक्ति काँम्ह हे बराबर खः । नैतिक चेतना धैगु आखः जक सयां दैगु मखु । अथे हे गृहत्यागी भन्तेजक जुयां नं नैतिकता वैगु मखु । थ्वजा केवल कल्याणमित्रया सत्संग अले प्रज्ञां जक प्राप्त ज्वीगु खः । परन्तु थुकेया अभावं थौं थ्व बुद्धभूमी च्वपिं गुलि खे बौद्धतहे अनैतिक ज्याय् लगुजुया च्वन । अन्यथा बौद्ध देश बर्मा, थाइल्याण्ड, श्रीलङ्गा, जापान आदि स्वया थन थुगु बुद्ध भूमि यापिं आपालं बौद्ध त नैतिकताया क्षेत्रे च्व न्हचाये माःगु खः । तर थथे मजु । फन गृहत्याग याना च्वपिं गुलिखे भन्तेत हे थःथ मिलेमजुस्ये द्वेश भाव जाय्का उपासक उपासिकापिन्त नापं फाया श्रद्धा भाव स्यंका च्वंगु खना छुम्ह बौद्धया नातां जित ख्वे मास्ति वः । भन्तेपिं हे अथेधाःसा गृहस्थि पिनिगुजा खं हे मन्त । थजाःगु वातावरणया पीरं जिगु थ्व नुग स्याना पिज्वःगु क्रन्दन खः, थ्व जिगु “धर्म संवेग” । यथार्थे जिं स्वैतः नं ब्यक्तिगत आक्षेप याना स्वैगुं चरित्र हनन् थ्याय्गु नियतं च्वयागु थ्व मखु ।

खः थुके गनं गनं अवश्य नं ब्यङ्ग दु । तर थ्व ब्यङ्ग ब्यक्तिगत

रूपं स्वैतं कोफायत मखुसे वैके व समाजे दयाच्चगुं खराब आचारण मदयेकेत खः । खजा भी नेवात न्हचाक्वोहे व्यङ्ग नकुसां संवेग पिज्वेकिपिं तसकं हे कम । गुलिखेला व्यङ्ग नाला कया थःगु आचरण भिंकेगु मस्वोसे भन अःख बदलाहे कायत सनीपिं नं दु । गुलिखे बौद्ध विद्वान, पण्डित व भन्तेपिं बुद्धया सम्यक् दृष्टि, सत्काय दृष्टि, मार्गफल आदि शब्दया अर्थ थुयानं बुझ पचेयाइपिं नं दु । यथार्थे इपिं फुक्क तिर्थङ्कर छवन्न भिक्षुपिं थेंहे जाःपिं खः । उकेँ थुके पिज्वःगु व्यङ्ग थजापिं खना जिके पिज्वःगु संवेग खः । थ्व व्यङ्ग ध्वंसात्मक मखुसे रचनात्मक ज्वी धैगु जिं ताया । खजा व्यंग मदुगु साहित्य चीं, मल्टा मदुगु अचार नय थें ज्वी । उकेँ हास्य व्यंगया माध्यमं नं समाजे वा सुं व्यक्तिया मने लुकबिना च्वंगु खराब आचरण मदयेके फैला धैगु जीं ताया ।

जि नाँ दःम्ह कवि मखु, न जि बौद्ध विद्वान् हे खः । अथे नं बुद्ध धर्मया क्षेत्रे छुं योगदान यायफैला धैगु मनं थःके पिज्वःगु धर्म संवेग थ्व चिनाखं पाखें प्वंका च्वना । आशा दु, थ्व चिनाखं छलपोल, छिकपिन्त यः ताइ ।

अन्ते थुगु सफु पिकायेत पाण्डुलिपि तयार याना ब्यूम्ह धर्मपासा दया खड्गी तथा छुं भतिचा सां आर्थिक सहायता बिया ग्वाहाली याःम्ह जिम्ह म्हचाय् मय्जु सरिता बज्राचार्ययात दुनुगलंसिं साधुवाद विया । अथेहे थुकेया लागि निःशुल्क कम्प्यूटर प्रिन्टयाना म्हंचाय्क दंक मुदुण याना ब्यूम्ह विशाखा अफसेट प्रेस यात नं सुभाय् दु । अले थ्व सफु पिकायेगु जिम्मा कया माःगुतक ज्या खं मिलेयाना ब्यूम्ह नेपाल बौद्ध परिपदप्रति जी तसकंहे आभारी जुया च्वना । अस्तु ।

भवतु सब्ब मंगलम् ।

२०५६, आश्विन १४

आइतवार

धर्म "निभा"

बज्रकीर्ति महाबिहार, ओंबहा, यल

- च -

विषय सूची

क्रमाङ्क	विषय	पृष्ठ
१)	जिके पिंज्वःगु धर्म संवेग	१
२)	मुक्तिया माध्यम : जीवनलीला	२
३)	नरकं थाहाँ वम्ह मिसा : निगु दृष्टिकोण	३
४)	बौद्ध एकता अभियान	४
५)	यमराजया आ.वा.	५
६)	जिगु आमिस पूजा	६
७)	छम्ह श्रोतापन्नया उदान	७
८)	साक्षात्कार माँया ऋन्दन	८
९)	जिगु भावया किन्किन् जाल	९
१०)	नेवा तय्गु स्वभाव	१०
११)	पापया फल	११
१२)	जिमि कायेनं प्रवजित जुयावल	१३
१३)	भ्रसंग वये धुकां	१४
१४)	न्हुगु दँ हनिपिं नेवातय्गु पह	१५
१५)	जिं छुयाय्गुले ?	१६
१६)	नीगु मरण सम्भव	१७
१७)	चीवर पुनाया छुं अर्थ दुला ?	१९
१८)	संस्कार	१९
१९)	यले बाठो गुबले बूला	२०
२०)	दिव्य चक्षु गुबले दैगु ?	२१
२१)	थःथम्ह हे वाः चाःगु खँ	२२
२२)	मार्गफल मलाःनिम्ह उपासक	२३

२३)	साक्षी भावं न्वाःगु खँ	२४
२४)	अनन्त कल्प चाःहिलीम्ह	२५
२५)	कल्याण मित्रयात सुवा	२६
२६)	व जोगी सु ?	२७
२७)	लुम्बिनी बनदेवीया ख्वःसः	३०
२८)	संक्षिप्त बुद्धगाथा	३१
२९)	गजल	३५
३०)	हाइकु	३९
३१)	जिगु उदान	४५
३२)	विपष्यना भावना	४७
३३)	स्वार्थीम्हः पासायात सुवा	४८

विशेष इनाय

“विश्वया सम्पूर्ण बौद्धत छधी छपं खः” धैगु भावना पिज्वयेकेत यानगत आधारे विभाजित जुयाच्चं पिं बौद्धतयत्त बुद्धयानया माध्यमं समन्वयात्मक एकता हयेगु अभिप्रायं राष्ट्रिय स्तरे गठन जूगु नेपाल बौद्ध परिषद्यात फूगु चाःगु गुहालि याना बुद्धधर्म व दर्शन च्वन्ह्याकेगु ज्याय् सहभागि जुया बिज्याहुं, दिसं ।

नेपाल बौद्ध परिषद्
केन्द्रीय कार्यालय

Dhamma.Digital

धर्मसंवेग

जिके पिज्वःगु धर्म संवेग

सम्यक् दृष्टि मद्दुम्ह व्यक्ति बौद्ध मार्गी धाइमखु
सत्काय दृष्टिया भाव दतले मार्ग फल छुं लाइमखु
मनुष्य चोलाया महत्त्व मथ्वीकं धर्म संवेग पिज्वैमखु
कल्याण मित्र चूमलाय्कं लोकोत्तर ज्ञान लाइमखु ।

त्रिरत्नया शरण मकाय्वं काम सुगति तना वनी
अविद्याय् जक मग्न जुजुं प्यंगु दुर्गती कुहाँ वनी
पंचशील धारण ज्वीवं न्हेगु सुगती थाँ थाँ वनी
दिव्य लोके प्रीति यायां अपाय दुर्गति बाया वनी ।

श्रद्धा, वीर्य व प्रज्ञा अधिकं साकार ब्रम्हलोक थाँ थाँ वनी
विपस्सना वा शुभभामना यायां मार्ग फल नं लानावनी
स्मृति प्रस्थान तोमफीव अनात्म दर्शन ध्वाथ्वीगु जुल ।
विशुद्ध-ज्ञान बोध ज्वीवं क्लेश निर्वाण ज्वीगु जुल ।

पीर, संस्कार, डाह व अःखः परिणाम - दुःख सत्यया लक्षण
संग्रह, धारण, प्रत्यय व पंगल - दुःख समुदय लक्षण
निवारण, त्याग, स्थीर व निर्वाण - निरोध सत्य लक्षण
नैष्कर्म्य अभिवृद्धि, अवबोध व स्वयंभू -मध्यम मार्ग लक्षण ।

मुक्तिप्या माध्यमः जीवन्मूर्त्त्या

जिला छंम्ह ज्वी हे धुन हाकनं वचन तयगु छाया
थिति ख्वाः ल्वाका थौला मतिनाया खँजक ल्हाय
युगंयुग पिया वया बल्ल बल्ल चूलात
कोठा ब्यूगु चाजुया थौला जि मूहांल ।

न्हूगु जीवन न्हूगु स्वप्न छगू हे ज्वीमाल
सृष्टिचक्र हित्तुहीका ब्रम्हा ज्वीमाल
जीवनयागु कयाकलाप भोग याय्माल
साक्षी भावं स्वय् सयेका मुक्त ज्वीमाल ।

नरजन्म कयागु सार ज्वीके माल न्है
सत्संगत याःसा जक सम्यक् दृष्टि दै
सम्यक् दृष्टि दःसाजक सत्काय दृष्टि प्वी
सत्काय दृष्टि न्हंसा जक बुद्धधर्म थ्वी ।

ठरकं थाहॉ वठह तिसा : तिगू दृष्टिकोण

न्हयाब्बेँ ख्वाः ख्यू

न्हयाब्बेँ पाउँ ख्वाः

नुगलेँ गुबलेँ हे निभा मत्वःम्ह ।

सदां हे शङ्का

सदा हे असन्तोष

स्वैगु खँ हे न्यनी मखुम्ह ।

टि.भी. स्वे दःसा नय हे म्वाःम्ह

ख्यायाय् दःसा न्हयः हे म्वाःम्ह

ब्वबी दःसा त्वः हे म्वाःम्ह ।

नागया छयने नं मणि दु

कोइला दुने नं रत्त दु

वैगु गर्भेँ नं भीपिं मस्त दु ।

म्वाना च्वँतले दिक्क जुल

धर्म यायेत मार जुल

तर संसार म्हसीका बीम्ह गुरुमा नं खत ।

वनापं संयोग मजूसा जित मौका दैमखु

मार जुया मव्युसा सतर्क ज्वीमखु

व अजाम्ह मजूसा जिके वैराग हे ल्वीमखु ।

बौद्ध एकता अभियान

स्वार्थी मूर्खतय् त्वःजक माःज्वी
नकावधारी नेतातय् भाषणजक ब्यूज्वी
अन्धभक्ततय् भक्तिजक याःज्वी
चिकंलापातय् व्वाय्स्वयाजक न्योःज्वी ।

कय्ता मदुसां गुलि उपासिकातय् नैतिक चेतना दु
गुलिखे भन्तेपिंके कय्ता नं मदु न कि विवेक हे दु
छ्महसेयाना दक्व भन्तेपिं हे दोषी जुल
संघभेद व ब्रम्हदण्ड याःगु जुल ।

छ्बग्गीय भिक्षु ते अवतार खःला
वा देवदत्तया निर्माणकाय खःला
थनला चीवर हे माध्यम खनेदत
अशोक महाराजं थें स्वेतवस्त्र पुइका छ्वेमाल ।

उपाय हे याय्गु खःसा बौद्ध सम्मेलन याय्माल
बौद्ध एकता अभियान हे उपाय कौशल्य धाय्माल
निखलःनं सःता पूर्पक्ष याय्माल
बुद्धभूमीया ना म्यूपिन्त बहिष्कार यायमाल ।

बुद्ध शासनया खंजा पहजक
सैनिक धाय्मज्यु पित्त त्वः जक
छबग्गीयवर्ग भिक्षुतेगु गौ जुल
देवदत्तया शिष्यपिं थें प्वीकेमाल ।

यत्तराजया आवा.

दानया लासा ज्वना
शीलया फोंगा ज्वना
भावनाया फांगा तथा
स्मृतिया तुतां चुया
प्रज्ञाया कुसां कुया
धर्मया नसा ज्वना
हे मनू, छ याकनं वा !

जिणु आठिण पूजा

ब्याक्क चक्रवाल
अनित्य, दुःख व अनात्म धका सीका
सांसारिक क्रियाकलाप धाक्को
शून्य महाशून्य महसुस याना
भय व उपद्रवं ब्याप्तगु जीवन खंका
बोधिचिंत लाभयायगु लक्ष्य ज्वना
बुद्धत्व प्राप्तिया अधिस्थान याना
धर्मधातु चैत्य साक्षी तथा
तथागत, जिं पूजा याना च्वना
न्हेफो परमार्थ स्वां छाया च्वना ।

वखः

अहिंसा रूपी रूपकमलस्वां
संयम रूपी द्वाफ्वःस्वां
दया रूपी उफोस्वां
करुण रूपी च्मेलिस्वां
समाधिया कपूसिनायस्वां
मन नियन्त्रणया पलेस्वां
वैरागी ज्ञानया तकस्वां ।

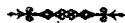
छठह श्रोतापठनाया उदाण

पूर्वजन्मया सुसंस्कारं बुद्ध शासनय् जन्म जुल
बुद्ध शासनया वातावरणं कल्याणमित्र चूलात
कल्याणमित्रया सत्संगतं सम्यक् दृष्टि लाभ जुल
सम्यक् दृष्टिया प्रभावं जिके सत्काय दृष्टि नाश जुल ।

त्रिशरण जिगु क्वातुगुलिं ईश्वर मेपिं तोफित
अनित्य, दुःख, अनात्म खनेवं अधिष्ठान जिके प्रकट जुल
दान शील भावना अनायास जिगु चर्या जुल
मद्यपान व धूम्रपान अथे हे जिके त्याग जुल ।

पञ्चनिवरण गुलि दूगु खः दमन फक्को यायां वना
आर्य मार्ग बह कयाः आर्यसत्य मामां वना
भिम्ह आत्मीय मारं दुःख बीवं भिगू अनुस्सति लुमंसेवल
वीर्य जिके बः मलाय्वं पट्टानपालीं हे भर बिल ।

गिरिमानन्द सूत्रया अर्थ ध्वीका अशुभ भावना याना च्वना
विपश्यनाया रहस्य खँका स्मृति फक्को पिज्वेका च्वना
दशपारमिताया महत्व ध्वी वं लोकोत्तर चित्त बुयावल
सांसारिक स्वभाव साक्षीभावं स्वेवं श्रोतापत्ति फलनं खनावल ।

साक्षात्कार माया कृष्ण

बुद्धभूमी भीगु देश

विश्वया तारा भीगु देश

सुन्दर हिमाल श्रृंखला व बहुदलीय भीगु देश ।

मार वल स्व बौद्धतयत्

दुःख जुया च्वन जनतातयत्

सुखावती भुवन थनं याकनं भींसं ह्य् माल ।

क्षमाया सीमा पार जुल

कल्याणी मांनं न्वंवात

पिहांनु पिहानु कालरात्री बिजया दशमी ह्य् माल ।

दं ! दं ! धका खा हाल

शंखनादया गँ थात

मूहाल पायो जुया मार दक्को स्याय्माल ।

जिगु भावया किङ्किण् जाल

जि दुगु जागीर हे त्वःता वःम्ह वें
न्हिन्हें वने म्वाल यें
छें कुचाःम्ह धें

छन्हुजक दिन न्हिलेगु दें
सुना हें नके मह ख्यें
धौति धौति पाके सः खें

वं स्वेबले जि बदमासम्ह हें
जिगु उजं व अर्ति सदां वें
भोग याय् गात आ छें

जि थःहे तना च्वम्ह लें
जिला मसान्या दें

निपा ल्हाती मुद्रा क्यना सीमा फें

जित छ्वेकी सीं या पें
च्यांगा हैपिं व नैपिं सें
चिम्सं प्वा पत्ति तें

नाग सुला च्वनी दें
काल पिया च्वनी स्वे
छाचा व्हाय्गुक्खें

न्यन्यं मगा म्ये
चां-न्हिहे थन खिचा ख्वैगु मसान् थें
गुब्बेजक च्वनीगु स्वर्ग थें ।

नेवातयगु स्वभाव

पुलिस वल धाय्वं विस्युवनीपिं
जुलुस वःगु ताय्वं भ्या लुखा तीपिं
कफ्यु जुल धाय्वं मू हे हालिपिं
थःथः ल्वाय्त ज्यान हे पाइपिं
गुलिजक अजू नेवात धैपिं ।

छैं जक हाले सः सिंहं थैं
पिने पिने धाःसा ध्वैं थैं
माकः फ्वीं याइगु न्हयाबलें
न्यना न्यना कुति सःथैं
गुलिजक ग्याःपिं नेवात धैपिं ।

सिमसिम आजुया गौ थैं
छुंया मचा छुं हे थैं
खराचिगु न्हयपु थैं
संस्कार हे अजागु थैं
गुलिजक स्वभा नेवाःत धैपिं ।

जात्राय वनेत फ़ैथें जाःपिं
धर्मं वनेत आसेनि धाइपिं
मूर्खं धाःसा तहे स्वैपिं
ज्ञानी धायत्त नुगःवचुपिं
गजब मजूला नेवात धैपिं ।

लय् लय् पत्तिकं भ्वे नये माःपिं
अय्ला ध्वं ला मदेकं मगाःपिं
माँभाय् त्वःता खँभाय् ल्हाइपिं
थवं थवे तुति साला जुइपिं
धन्य खः नेवात धैइपिं ।

Dhamma Digital
पापया फ़ल

अपाय्धैपिने पाहाँ ब्वने म्वाक
भोछि जक छाय् भ्वे याय् माःगु
बिहा भ्वे नं मखु नखः नं मखु हँ
गोसा अथे छाय् याय् माःगु ।

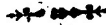

क्षण क्षणे हे खं कने मा:ला
नव:गु खी त्व:पुयां जीला
पापया फल भोग थनहे याय्मा
द्य:पिसं नं रक्षा याय्फैला ।

भिं ज्वी मखना वैगु पाखें छुं
सुनां मस्यूगु दु अज:म्ह धका
सीपिं सकसिगुं वैत सरे जुल
आहे वल न्हां वैगु पका ।

पायो व काली त कोप जुया च्वन
खतं न:गु खड्ग हे मुया वल न्हां
विष्णुरूपि नर नारायणया
सुदर्शन चक्रहे ब्वांवल न्हां ।

शत्रु तय्गु षडयन्त्र ध्वीकि
नेता तय्सं स्वार्थ चीकि
याउंखीं थाइपिं जनतात प्वीकि
तामास स्वैपिं कपूतत सीकि ।

जिमि कायूनं प्रवजित जुया वल

सायद वैगु पूर्व संस्कारं घ्वाःगु खःला
लुम्बिनी तीर्थयात्राय् वनेगु श्रद्धा वल
कल्याणमित्र तयगु सुसंगतं हे खःला
बौद्धतीर्थे वनेगु चेतना वल ।

माँ बौ परिवार छें त्वःता वनेगु वैराग वल
तीर्थधाम ध्यंका कल्याणमित्रपिनापं प्रवज्या काल
बौद्ध धर्मया रहस्य मथुवं हे संवेग वल
भोके ज्वीगु बानी त्वःतेगु विवेक वल ।

याय् धुंगु भूलप्रति पश्चत्ताप ज्वी सयकल
पलापत्तिं होश तयगु अधिस्थान यात
लुम्बिनी तीर्थधाम यात्रां वैगु चित्त हे हीकल
मिथ्या दृष्टि व सत्काय दृष्टि त्वःता बौद्ध जुया बिल ।

मार्ग महिनां वैत मार्गफल हे क्यना बिल
जिमि कायूनं लुम्बिनी प्रवजित जुया वल ।

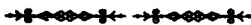
अष्टांग तय् धुंका

जड पदार्थति हे ल्याखे महंम्ह जि
मनू धका छाया फुई थन
जड चेतनाया प्राणीपिं थें
नय् त्वनेगु जक जुया च्वन

अर्ध चेतनया मस्तपिं थें
अविद्या अन्ध जुया च्वन
नैतिक चेतना हे मदुपिं थें
स्वार्थ अन्ध जुया च्वन ।

ब्याँचुलि म्येनं हाःमव आः
सकसिनं म्हुती धौ फित
छकः छम्हसियां हाः वःगुलिं
धर्म चेतना वे फत ।

लोकुत्तर ज्ञान हे मानव ज्योति
धुलिसां जिं ध्वीके फत
प्रमादि तय्गु समाजय् जि
तेमाकि जुया न्वाय् फत ।

न्हूगु ढँ हनिपि नेवातयगु पह

नेटवोर्कया विशाल बजारे
भुयूचातयगु पहचह क्यना
छेंखा पत्ति मस्तेत खेंभाय् ल्हाका
लाछिं मलाछिं फिलिम म्ये हाला
पप व च्याप संगीतया हनाय्
ख्या-कवों वा कार्टून थें जाःपिं मनूत न्हीका
न्हयलेला ज्वलेला लाय् लाय् बुया
तीं तीं न्हया
न्हूगु दँया ब्याच जक ब्वया
ख्यालः वोपिं थें धवाँय संका
भ्याले भ्याले च्वंपि ल्यासेतय्त इसारा याना
न्हू दँया भिन्तुना नारा जक छन्हु हाला
मोटर साइकलया च्याली न्ह्याका
लोकोत्तर दृष्टि मखु लोकाचारीं जक हे
न्हूगु पहचह हय्गु नामं
माःक फुइँ पाक बुद्धि क्यंगु खना
ख्याः ख्युंक तया मछ्राला
शंखधर साख्याया म्थ्याय्
हँ गल्ली बिस्युं वंगु खँला ?

जिं छुयायेगुले ?

जि साप मने खँल्हाःम्ह

वैं धाय् मज्यूम्हं

ब्याक्क प्राणीया ध्याप जुयाःला छु थें

प्रतिनिधि जुया आत्म क्रन्दन प्वंका च्वना ।

थन जि छम्हजक जूसां

ध्व देहया अणु परमाणु दुने

अस्टकलाया प्रतिध्वनी ध्वया च्वन

छं स्वेबले जिं ल्यासे लुमंका खं ल्हागु थें च्वं

छंगु शङ्का हे न्ह्यबलें वहे छगू

छंगु न्हयसः हे इर्ष्यालु

आदेश हे तानाशाही

द्यना च्वँम्ह धुंयात थनिगु कुतः ।

उकें, खय्फु जिगु धून पंगल जुल ज्वी

अनायास सः तःस जुल ज्वी

तर जिं तंम्बयागु मखु

हलहल फसीक्वा धाःथे सदां वहे न्हयसः जुया मौन जुया ।

जिं बुरा जूसां ई नाप व्बाँय्वना च्वनाम्ह

आः जित वासनाया वास्ता मन्त

तर छंगु कीचक मायाँ घःकू तया च्वन ।

जिं वाफ वाफ जुंजुं थाहाँ वनीगु सुती
छ व्वन्त्याः न्ह्याँ वनीगु खुशी
जिं छुयायेगु ले ?

ढीगू ठरण सठभव

डाक्टर, बैद्य क्यने मफया सी मालीला
अथवा ज्यानमारां स्याना बीला
भूत प्रेतया शक्ति कया सी मालीला
अथवा मी नका जंकं वने मालीला
हे भगवान् ! अनित्य खंका सी दयेमाः ॥

लाल काये मफया सी मालीला
अथवा बनय् सुनां स्याना नइला
भीरं कुतुं वना प्राण वनीला
वीषं सी मालिगु च्वया हलला
हे भगवान् ! दुःख म्ह्सीका सी दयेमाः ॥

अनिकालं जक सी मालीला
मोटर दुर्घटनाय् लहाना सीला
विमान त्वाना जकं छोया सीला
बम कुर्का जकं सासः लहाये म्वालीला
हे भगवान् ! अनात्मा लुमंका वने दयेमा ॥

स्वंगूगु विश्व युद्धय् गोलि कैला
हृदय गति दिना भव्यकनिला
घनाम्ह दने हे म्वाःलिगु खःला
हे भगवान् ! दान याना जक सी दयेमाः ॥

मुर्छा जुया हे वनिला मस्यू
कडा अमलं बिदा बीला छुस्यु
एड्स त्वचं कय्काः वनीला
कलाःया खँ न्यना काय्न् स्याइला
हे भगवान् ! ध्यान यायां हे सी दयेमाः ॥

चीवर पुनाया छुं अर्थ दुला ?

गुलिनं चीवरी अज्याःपिं खंला ?
नय्जक दय्वं अकर्म याःगु स्यूला ?
छग्गु हे बिहारे, छग्गु हे थासे
शील प्रदान याईपिं थः थः त्वाना
थःगु दोष ब्याक्क सुचुका
मुद्दा ज्वी न्हय्ः त्याःबु धाय्का
अबौद्ध तय्सं लाय् लाय् व्वीका
पूनर्मिलनया छुं उपाय मयासे
न्हाय् ध्यन्ना स्वर्ग स्वःगु खंला
अले
चीवर पुनाया छुं अर्थ दुला ?

Dhamma संस्कार Digital

लः चाहिला वःगु खनेवं
च्वापुं भसुकाः तल,-
“छक्कः जि नं लः हे ज्वी मानी । ”
च्वापु लः जूगु खनेवं
लखं सत्कार यायां धाल,-
“च्वापु महाशय ! छग्गु आत्माजा लः मजूनी । ”

यले बाठो गुबले बूला ?

तले ससः, कुने पसः

छुं याये म्वाः न्ह्यसः

मिखा चूलातकि वै लिसः

उकें

छं न आतक लाःनि

ब्याहा यायेत हथाये चाये म्वाःनि

उखान दु'भाग्यमानीया भूत हे कमारा'

खँ सःसा सकलें सहारा

ह्यक्सा द्यःया मन्त्र स्यूला

यले बाठो गुबले बूला ?

ध्यान लाभ मजुया हीमीचाःठ्ह

उपासक्यात साठ्पना

निराश जुयेमाःगु मदु-

चेतना पिज्वयेकी,

श्रद्धा व वीर्य बृद्धि याये फयेकी,

स्मृति व प्रज्ञाया त्वाथः खंकी नित्य

थुकिं हे-

मार्गफल सत्य लाभ जुई भीत ।

द्विष्य चक्षु गुवले द्वैगु ?

अविद्याहे खः सृष्टि कर्ता अथवा हेतु संस्कारया
चाः चाः हिला जुया स्वंगु लोके थागा मदुगु संस्कारया
कुशल कर्मया कमजोर श्रद्धां मार्ग फल छाया लाय् मफुत ?
आशय संशयया ज्ञाता चूमलाना जिगु भाग्य सायद प्रकट मजूल ।

कर्म हे सकस्यां भाग्य विधाता मां बौ तता सुं मखु न्हां
धःगु हे कर्म जिम्मेवार मसिया देष मवीपिं सुं मदु न्हां
संवैग पिज्वेकी साक्षी भाव जुया नाम रूपया लीला स्व सखे
लानि आः तकं सत्संगत याःसा सीभिं म्वाःमभिं गुलि ज्वीगु हरे ।

सुखया सपना स्वस्वं हे भयंकर दुर्गति खना वल
नामं रूपया लक्षण मसिया ईश्वरवादी जुया वल
मानव चोलाया महत्व मसिया, दानवथें जुया च्वन
गुवले जक जिगु ध्व नुगले निभा त्वैगुथें आयबुया च्वन ।

थथत्तं हे वाः चागु खँ

पूर्व जन्मया धर्मवीजं पूण्य भूमि जि जन्म जुल
पूण्य भूमिया वातावरणं सत्संग जित लाभ जुल
सत्संगया प्रभावं जिके सम्यक् दृष्टि दया वल
सम्यक् दृष्टिया मौलिकतां आगम श्रद्धा पिज्वैवल ।

आगम श्रद्धा पिज्वःगुभावं चाःरित्रिक शील खनेदत
शील शुद्ध जूगु प्रभावं ज्ञानज्योति त्वयावल
अष्टकला व अष्टमहाभय लुमलिस्य जि म्हय् ज्युमन्त
सत्काय दृष्टि व उच्छेद दृष्टि तना ववं जि थं हे मन्तं

वने हे जति मासेलि उपाय कौशल याय् हे माल
यशः त्वतेगु अधिस्थान याना परमार्थ वीर्य क्यने हे माल
शून्यता व करुणाभाव सासः पतिं खंकेमाल
थःके च्वंगु आन्तरिक मार थःम्हं तुं हे न्हंके माल ।

मार्गफल मलाःनिठह उपासक

न्हिं न्हिं जिला

बुद्धमूर्ति खनेवजक वन्दनायाय् सःम्ह

भन्तेया न्हयोनेजक थःगु क्लेश थम्हं खम्ह

कारण

जि समाजया वाध्यताय् म्वाय् माःम्ह

जि परिस्थितिया वाध्यताय् म्वाय् माःम्ह

उंके

जि रागय् भूले ज्वीबले

जिके च्वंम्ह बुद्धं हे मिखा तिसिसना बीगु

बांबालापिं ल्यासेत खनेवं

जिके च्वंम्ह धर्मं हे मिखा तिसिसना बीगु

मेपिंनापं ल्वाय् त्येयंवं

जिके च्वंम्ह संघं हे मिखा तिसिसना बीगु

केवल

जि

विहारय् च्वंतले जक

जिके महाद्योया थें

स्वंगः मिखा दया वैगु

अभ्भ दिव्य चक्षु नं दया वैगु ।

साक्षी भावं ढ्वाःगु खँ

जीवन छगु ज्वाला
स्वार्थया माला
मनुतय्गु चाला
दुःखिपिं ख्वःगु ताःला
थःगु हे भःसुकाः वःगु चाःला
थः जक तरय् जुयाँ गाःला
अन वनेत कल्याण मित्र म्वाःला
मलाका ख्वयां लाःला
आहे वा चायेके म्वाःला
ब्याक्क चक्रवाल खंके न्ह्यांला ।
सिद्धयोगी जुया संसार लीला स्वये यःला
हिला, पैला लाभ याये यःला
घाँय् घाय्चा आजुया गौ ज्वी माःला
हातिमताइया अवतारय् वये फैला
बुद्धभूमिया ना तया नैला
न्हय्गु पुस्तया बेइज्जत याइला
छथें जाःम्हासिगु नं छुं भःला
सुनानं छन्त थः नाःला
दानव पशु सिवाय् छन्त मनु धाःला
अग्तीम्ह भूत व छुं पाला ।

थथे न्वात धका छं नुगः स्याःला
थःत थम्हं म्हसीके म्वाःला
नैतिक व धर्म चेतना वयेके नंला
बुद्धिजीवितय्सं छन्त ल्याख्ये हंला
परमार्थ दर्शनया स्वाहाने खंला
सात्त्विक भोजनया अनिसंस फल स्यूला

अनन्त कल्प चाःहिलीम्ह

ध्व नामया स्वभाव धर्म गजणुः
श्रुतमय ज्ञान काय श्रद्धा मद्गुम्ह
भावनामय ज्ञान काये लिमलाःम्ह
थःगु स्वार्थे जक तक्थना च्वंःम्ह
जीवनया कृयाकलापे होस मयाम्ह
अटेरी धाय् मज्यूम्ह
अनन्त कल्पतक चाःहिलीम्ह

कल्याणमित्रयात सुवा

ए ! कल्याणमित्र,
छ ला
खँ मथाःम्ह पत्रकारया छपा तुति
भावुकम्ह कविया छपा तुति
साहित्य सम्पादकया छपा तुति
नैतिकताःया स्वपला छी फय्वं
वामन अवतार थें त्रिलोके पला म्हुगु भाःपा
भावुक विमान यात्रा याना
गोगु कल्पतक चाःहुले तेना ।
परमार्थ ज्ञानया त्वाथः गंगं
क्षणिक मुक्ति, जीवन मुक्ति, विजय मुक्ति जक मखु
निर्वाण मुक्तिया क्षितिजनं
थाःगाः कया वा खँला ।
हाकनं
विष्णु भगवान्थें यमपुरी
वलिराजाया द्वारपाल ज्वीमालेमा
भीखुगू साकार ब्रम्हलोक तक
आम छंगु ग्रन्थ
बे बे याना वा खँला ।

व जोगी सु ?

जिगु देशे छम्ह अजुम्ह जोगी दु
राष्ट्रिय स्तरे चर्चित जूम्ह
विवेकया टि.भीं. हुलिया बियाच्चना
माला हःम्हसित सिरपा बीत
व जोगी सु ? सुनानं खँला ?

न्हघाबलें ख्वाः ख्युं न्हघाबलें पाउँम्ह
नों हे तूसां भ्वाँय् भ्वाँय् स्वैम्ह
छुं छगू न्यँसा लिसः हे मबीम्ह
पाकःम्ह थँय् ल्हाः भाय् याइम्ह
व जोगी सु ? सुनानं खँला ?

Dhamma.Digital

ख्वायागु वर्ण अन्धकारम्ह
शीतलमाईया अभिषाप काःम्ह
रूप व मन छुं हे मपाःम्ह
गँसी नं मखु बागःचा नं मखुम्ह
व जोगी सु ? सुनानं खँला ?

धनीपिंजक नालाः ज्वीम्ह
ततःखागु छेंजक दान काइम्ह
धेवा क्यन्ना सकलें बसे काइम्ह
ज्या छता खँ छता बाखँ कनीम्ह
व जोगी सु ? सुनानं खँला ?

पात्र मज्ज्वेसे म्हिचाय् तै ज्वीम्ह
थः कतिलाःसा न्हयागुं याइम्ह
बिरसिका म्हितेत तसकं जाःम्ह
मठया दान-दक्षिणा हजम याइम्ह
व जोगी सु ? सुनानं खँला ?

चाकडी चुकली तसकं जाःम्ह
कुटिल नीति पारंगतम्ह
अनेक जालभेल याय् सःम्ह
जोगीजुया परिवार पालेयाना च्वँम्ह
व जोगी सु ? सुनानं खँला ?

वें धाय्त स्मृति दुम्ह
सद्धे धाय्त मानसिक रोगीम्ह

तन मन नीता हे भोगी
वासः याके माःम्ह जोगी
व जोगी सु ? सुनानं खँला ?

दुर्वासा ऋषिया अवतार खःला
देवदत्तया हे संस्कार खःला
पश्चातापजुया हावा स्यँम्हला
कल्पना लोके चाःहयू जूम्हला
व जोगी सु ? सुनानं खँला ?

आवेसे वया लाकोपाको धाइम्ह
प्रमादि जुया मनपरी याइम्ह
मठे परिवार लहिना च्वँम्ह
माला हःम्हसित सिरपा बीत
व जोगी सु ? सुनानं खँला ?

लुम्बिनी वनदेवीया ख्वःसः

गौतमबुद्धं ज्ञानरूपि सिचूगु फय् बिया संसारयात आनन्द बिल
तर जिं जिगु जंगलय् वःपिन्तजक किचले पंखां गाय् फत
थनया दीनहीन मनुंतेगु
थनया अशिक्षित जनतातेगु
आर्थिक हीनताया वाध्यता खँःला
लुम्बिनी वनदेवीयात मार वोगु खँःला
लुम्बिनी विकासय् चुनौति वोगु खँःला
सरकारया न्हाय्पं ख्वातूगु खँःला,
चां न्हिं थन सीमा ध्यना उखे यंकाच्वन
द्वलंदो सिमात पाज्ची धुंकल
बन पालेत फुक्कं सन्हचः वयेका च्वनला
थः हे ब्वक्सी थः हे धामी जुया च्वनला
लोभी पुचः पल्के थुलःला
अन्तर्राष्ट्रिय श्रद्धालु पर्यतकतय्त मिखाय् धुलं च्छाकलला
न्हचाम्ह अधिकारी वोसां कुम्भकर्ण ज्वीगु खःला
हे भगवान् ! जितःला नाङ्गाहे याना बिल
विदेशी भक्तजनतय्त नं सास्ती याना बिल
वीर गोर्खालीत धाक्व सी धुंकल
भच्चा सचेत नेपाःमितय्त नं धतुर नका बिल

हे, मैत्रिय ! छ याकनं वा
 गौतमबुद्धं ध्वहे भद्रकल्पय् छ वइ धका भविष्यवाणि याःगु मखुला
 तुसिता भुवनय् जक थः सुखानन्दं च्वनेगु मखु
 धनया संरक्षण यायेत
 कलियुगया अन्तिम चरण-वियोग स्वये म्वायकेत
 शाक्यमुनी बुद्धया भविष्यवाणी साकार याना क्यनेत
 शून्यता व महाकरुणाया प्रतीक जुया
 धनहे पलेस्वां पुखुली याकनं प्रकट ज्वीमाल ।

संक्षिप्त बुद्धगाथा

नीखुगू शताब्दी न्हापा कपिलपुरे शाक्यवंशया जुजु दु हं
 पूण्यवान् व पराक्रमी शुद्धोदन धाम्हः चक्रवर्ती दु हं
 पूण्यमती व प्रतिव्रता मायादेवी धाम्हः महारानी जुल हं
 तुषिताभुवनय् स्वेतुकेतु बोधिसत्व किसिरूपं गर्भे च्चंगु म्हन हं
 नैतिक धर्म दावांदोल जुल धर्म धरती हिन जुल
 देवलोकं प्रार्थना याःगुली बोधिसत्व माँयाके लीन जुल
 बैशाख पुन्हिखुन्हु जन्म जुल, अषित ऋषिं दर्शन याःवल
 मचा कया सापहे लय ताल हाकनं म्कसुकुं ख्वया हल
 लुम्बिनी बनया वंगल सिमाक्वे बोधिसत्वया जन्म जुल

काचाकाचां ब्रम्हा वया अन थःगु ईचाय् फया काल
 न्हेपला छिकेत पलेस्वां तया हल, चक्रवर्ती थें मानेयात
 प्यंगु दिशा क्यना उदान प्वंकल, धर्म सिंहनाद ताय् दत
 न्हेन्हु दयवं हे माँ सित, गौतमी चिरीमाँ याय् हल
 थःहे काय्थें भाःपिल मतिनायायां ब्वःलंकल
 बुद्धया माँ जुइगु इच्छा पूरा जुल तुसिता भुवनये जन्म काल
 जन्म जन्मया माँ खत अन्तिम संस्कारया सास ल्हात
 कुल देवतायाथाय् दर्शण याकल, तर कुल देवं हे दना बिन्ति यात
 गुरुकुले यंका भर्ना यात तर गुरु हे जगत गुरु भाः पिल
 ब्वीं यंका ध्यना तःम्ह मचां ध्यान याना हे तमासा क्यन
 आकाश मार्ग वःपी ऋषित कुहां वया हे मान क्यन
 नय्न म्वाःगु सि न म्वाःगु वरदान फ्वनं व अबुयाके
 विमफया वं मौन जुया हे क्षमा फ्वनं न्हाँ काय्याके
 कुल थामेयाय्त उपाय यात हं सर्वसुन्दरी भौ हया
 दण्डपाणीया न्हाय तःपुजुल यशोधरा या बौ जुया
 स्वंगु दरवार दय्का बिल हं बाबां लःपिं ल्यासि तया
 अशुभ दृष्य खना चान्हे द्यो वन विरक्ति भाव वया
 छन्हु रथं चाःहचु वन वं वुरा, रोगी, सिथं खन
 हाकन लिपा श्रमण खन संवेग जुया श्रद्धा वन
 राज्य सुखभोग त्वःता वन नैशक्रम्य हे जुया वन
 यशोधरा-राहुलयात चाँ न्हिं ख्वेका वन

जंगल जंगल दुःख सिया जोगी जुल
माँ बौ त्वःता वया धका मनेजक खँ ल्हात
तः तः जागु पर्वत खुसि छिना
लक्ष्य थःगु पुरेयाय्त
मार दक्को जितेयाय्त
बुद्धतत्व हे लाभ याय्त
कालाम वा उद्दकराम गुरु नाला
सन्तोष मजूसे माध्यम यात विपस्सना
आस्फानक योग याना काल विशुद्ध दर्शण
सम्बोध्यंग आर्य मार्ग चतुसत्य खंका काल
प्रत्यय दक्को खनेवं छवन्न रश्मि दयावल ।
सुजाताया खीर पात्र अनोमा खुसि थाहाँ वन हैं
भमरा दुने कुहाँ वना कालिनागं सुवा विल हैं
दिब्य चक्षु, पूर्वानुस्मृति, च्यूति उत्पत्ति ज्ञान है वल हैं
निर्वाण साक्षात्कार ज्वीव हे उदान गाथा पिज्वल हैं
नमुचिमारं साब दुःख बिल, ज्ञानपुक वा फे वय्काबिल हैं
करुणातया श्रद्धा भावं नाग राजां कुइक वल हैं
अजपाल वृक्ष मूले च्वना न्हेनु न्हेचा ध्यान यात हैं
पत्थानपाली प्रकट जुया न्हेनु तक्क दना हे स्वैच्वन हैं
गम्भीर दर्शन थ्वीकीम्ह सुदै धका निराश जुया हे च्वन हैं
व खँ फुककं ब्रम्हां सिका तीजक प्रार्थना याः वल हैं

पञ्चभद्र वगीय नापलात संस्कार इमिगु छिपेजुल हँ
 अनित्य भाव या उपदेश बीवँ श्रोतापन्न हे जुया काल हँ
 संस्कार स्वया स्वया ज्ञान न्योँ पिनेसं
 लोलोगु मार्गफल लाना काल हँ
 संसारभरि गनथ्यँ गनथ्यँ फक्को उद्धार याना वन हँ
 स्वीगु पारमिता पुरे याःगु बःलँ बुद्ध हे थःमह धायफत
 चेप्यङ्गु धर्म स्कन्ध उदान त्वःता वने फत
 असंख्य देव मनुष्य तरेजुल बुद्धया उपदेश न्यना
 नारी वर्ग नं भिक्षुणी जुल वैगु करुणां याना
 अंगुलिमाल पापी हे अर्हन्त याना बिल
 तिर्थडकर मूर्खतयत्त दमन याना बिल
 सारिपुत्र मौद्गल्यायन धर्म भाणक जुल
 आनन्द भन्तेजा धर्म कोष हे जुल ।
 लुम्बिनी बुया बुद्ध गयाय् बोधिज्ञान लात
 सारनाथे ज्ञान कना कुशीनाराय् निर्वाण जुल
 धन्य गर्म जुजु शुद्धोदन व मायादेवी रानीया
 नेपा मांया सपुत अमर जुल स्व सिद्धार्थ महाज्ञानीया
 न्हायजक तःपू याःगु मखुन्हाँ बुद्ध बशं हे जुइमाल
 जम्बुद्वीप बुद्धगर्भ खः स्मृति तया म्वाय् माल

गजल

- थौं कन्हे जि छाया् छाया् ख्वेजक मास्ति वो
सासः हे मल्हासे छंगु लागि सी हे मास्ति वो । ॥१॥
- छुयाय् मनूत स्वार्थी स्वैत छुधाय्
मेपिनिसं जित यःथे धाःसा जि छुयाय् । ॥२॥
- सुनानं जित म्वाय्से नोतुइ म्हाँसा नोत्वी म्वा
जिगु गुण यात न्हासा खंकी म्हाँसा खंकी म्वा । ॥३॥
- सुःख दुःखया माःचा मदु जीवने
पतीं वया नाङ्गा वनेगु खः सीवले । ॥४॥
- म्ह मस्यूतले छ सुखः जि सुखः
म्हसी वं भी निम्ह छम्ह हे खः ॥५॥
- धर्म पाप धैगुला कर्मया किचः जग खनी
जिंला अजागु किचः हे म्स्वीगु पाः फय्के धुन थनी । ॥६॥
- आसे आसे धाधाँ युग हे फुत
निर्वाणया क्षितिज खँ लिसे आय् बुल । ॥७॥
- समुद्रे हाःऽगु छ सुति खःसा
नौ द्वे लाःगु जि हामो खः । ॥८॥

- याःसा मनुखं छुयाय् मफु
अनन्त चक्रवाल पाः ल्हाती तया आदि अन्त कनेफु । ॥९॥
- मतिना म्हाइपु छयनेगु साधनं जक मखु
ब्रम्हाण्ड रचनाया प्रयोगशाला नं थजु । ॥१०॥
- छँ थःथम्ह गुबलें तुच्छ भाःपी मते खँला
परमार्थ धन धैगु गुबलें अनर्थ जूगु खँला । ॥११॥
- माकःनर्थे अनुकरण जक छाया याय्गु
स्याः नुगःया खँ प्वकेत छ छाया ग्याय्गु । ॥१२॥
- आःला छ छ हे जि जि हे तिनी
अन्तेला भी छम्ह हे ज्वीतिनी । ॥१३॥
- आय् बुयां छुयाय् काय् ब्वी मखु
नपुंसक तय् इहिपाः याःसां चा थ्वीमखु । ॥१४॥
- छँ छुं दान या मफु धका मछाले म्वा
पुण्यानुमोदन जक याःय्गु श्रद्धा दःसा गा । ॥१५॥
- कपूतपिं सन्तान दुगुसिकं मदुगु हे ज्यु
कुचाःपिं बुरा बुरीत म्वाय्गुसिकं सीगु हे ज्यु । ॥१६॥
- छुयाय् मनुत थःथःगु धूने भुमीं यँम्ह थें
हाकनं धाय् मज्यु इमित चरेश नःम्ह थें । ॥१७॥

वहा ध्वहा मदेक हाला ज्वी मागु नं बाध्यता
वख्वा ध्वख्वा मदेक ज्वीगु नं बाध्यता । ॥१८॥

आःला भ्रुवाम गुलु पह कयानं हाला मुक्ताद्द मन्त
वें सू वेका ल्वा जुया नं मुक्ताद्द मन्त । ॥१९॥

ध्व अत्तेरी पिं नेता तय्गु म्हुती पाय्कां स्वीमाल
ध्व कतलासीपिं भंग तयत् हाकु तिना छ्वेमाल । ॥२०॥

हे देवदेत्तया अवतार छ धन्य खत
न्हापा जक मखु आः नं संघभेद हिंसा नं याय्फत । ॥२१॥

अहंकारीम्ह भम्चां ल्वायत त्वः माःज्वी
कुचाःम्ह बुरी मांजु सीत भीर माःज्वी ॥२२॥

कुकर्मफल भोग याय्माली धका स्यूसाला स्वर्ग माःवने म्वाल
कुकर्मया फलं चाँःन्हि पीर जुसा नर्क माःवने म्वाल । ॥२३॥

बुद्धयाकेथें महाकरुणा दूगुसा सुखावती भुवन हे थन हैबीगु खः
विष्णुयाकेथें शक्ति दूगुसा स्वार्थीतयत् नरकेथ्यंक न्हुया छ्वेगु खः ॥२४॥

मेवले ला द्यःया सीके हे भिं पिं सन्तान दु खनी
कलाया घुर्की न्यनेवं माँ बौ हे स्याः वैपिं काय्पिं दुखनी ॥२५॥

असारं वामा जक पिना वःसां हे तु काःवनेमालिगु
न्हचाक्को हे धर्म सः स्यूसां मनुया मने कुभावलुया बीगु ॥२६॥

ल्याम्ह ल्यासे तय् नग्न उपन्यास स्वे दःसा न्हचः हे मवः
मोक्षया त्वाथ खनीजु ज्ञान न्यने माःसा श्रद्धा हे मवः । ॥२७॥

संस्कार हे मदुम्ह सित धर्म कना जीमखु
बौद्ध धर्म थुम्ह सित भङ्ग लाय् फैमखु । ॥२८॥

अँ धाय्वं अहंकार थूम्ह सीत छुं मकसाँ ज्यु
प्याखं हुले सःम्ह सित दबु माथं मवसां ज्यु । ॥२९॥

प्रज्ञावान यात परीक्षा याय्थें जक ज्वी
बुद्धुम्हसित खिचाया मचा बू स्वेके छवःथें जक ज्वी । ॥३०॥

अनुस्मृति ध्यान याय्वं प्रभाः मण्डल खनी सखे
प्रभाः मण्डल खनी देवं शूण्य मण्डल ल्वी स्वरे । ॥३१॥

छंगु बाध्यता जि स्यू प्रीये जि तं म मोया
उकें भीगु आत्मीयता ख्वाउँका मछोया । ॥३२॥

महासागर सिकं हे तःजागु दृष्टि दु
आकाश सिकं हे तःजागु चित्त दु । ॥३३॥

सुँ मनू छम्ह ख्वःगु खनकी जि नं हिहिलं ख्वे मास्तिवैगु
सुँ छम्ह न्हिला च्वःम्ह खनिवं जि नं हरर न्हिले मास्ति वैगु । ॥३४॥

ध्व नाम व रूपया विज्ञाने मिजं मिसाया रूप गन दु
ध्व धातु व चेतनाया संयोगे सत्काय् दृष्टि गन दु । ॥३५॥

यच्चुसे पिच्चुसे नाइसे क्वातुसे गुलि बाँला जिमि यःम्ह सखे
किन्तु छुयाय् वः वने धुंकल थौं गुबले वैगु आ प्राण प्रीये । ॥३६॥

छाहकु

कुचाःपिं बुरा बुरी सित
परिवारतय्

न्हिले नं मछिं ख्वबि नं मवः ।

॥१॥

जिमि अर्धाङ्गिनीं गुब्लें त्येकः वइ
गुब्लें ब्वःब्यु वई

जि न्हिलेला ख्वय्ला ।

॥२॥

नेतातेसं जनतातयत् भाषणं प्रभावित यात
भन्ते पिनिंस गृहस्थीतयत् बोध यात
थः पि हे न्ह्यलेला ज्वलेला ।

॥३॥

न जि गजीगुलु खः ।

न जि न्हयः गुलु खः ।

जि थःहे अजुचा ।

॥४॥

भक्ति संगीत अमोघवाण ज्वीफु ।

अमानवीय पुखुली लहरा हय्फु ।

अभ्र साक्षात्कार हे याना वीफु ।

॥५॥

सत्सगत हे पारसमणि खः

मनुष्य चोला जक काय्मा ।

छन्हु आलोक खहे खै ।

॥६॥

दुःख ख्वबि पिहाँ वैगु व्वंगाचा जक मखु ।
म्हसीके फःसा सहस्र सुखधारा पिज्वैगु हिमालनं ख ।
समवेदनाजक चाय्का खंका च्वनेमा । ॥७॥

हली म्हीं वे धा
फल म्हीं वे धा
घने बले फली बाय् । ॥८॥

दँ दँ कलाः मदु स्वै कें बिचा मदु
तँ सा माःमदु सीसा ख्वो मदु
हलँ वोम्ह मचा फलँ फलँ । ॥९॥

धाःसा ययःथे तं म्वैगु
मधासा लाःलाः थें नों वइगु
थकाली पिनिगु मिखा भाय्ला थुइके माःनी । ॥१०॥

उखे स्व
थुके स्व
थःगु ख्वा थम्हं स्व । ॥११॥

नय्गु त्वनेगु थः यत्थे
ज्वीगु कतःपिनी यत्थे
घनेगु कलाया यत्थे । ॥१२॥

ब्वने नं सःछ

कने नं सःछ

याय् जक मसःछ ।

॥१३॥

थःगु संस्कार नं सीके मा

थुगु संसार नं खकें मा

छें या भंसार नै म्हसीके मा ।

॥१४॥

गुमान गब्ले नं याय् मते मानव

धर्म मसिल कि ज्वी स्व दानव

चेतना विकासं हे ज्वी न्हाँ महामानव ।

॥१५॥

हल हल फसि क्वा

हिंसी मदु ध्वरगी ख्वा

भवाम गुलु फा ख्वा ।

॥१६॥

दःसा दस्पो

मदुसा फःस्पो

लि ज्ञानं कोसी ।

॥१७॥

हाराँम्हं स्वैबले सकले हाराँ

स्वभाम्हँ खनीवले सकले स्वभा

समाज छपा न्हाय्कं हे मखा ।

॥१८॥

छम्ह इन्जिनियरं फुँइ यात- "जिला यक्को हे विकास याना"
छम्ह डाक्टरं फुँइ याना धाल- "जिला आपाहे मनु म्वाका"
छम्ह दार्शनिकं थथे धाल "जिं थ्वः मिखा निगलं आकाश ल्होना ॥१९॥

छक जिमी क्यानभास जूगु दु
जिं धया "छन्तजा जिं सनेहे मफेक क्वतेला तयागु दु "
वं धाल "तुती निपासां छँने तया छित दने मफेका तैगु दु ॥२०॥

जि युवक ख
छ युवती ख
आकर्षण जुइगु स्वभाव धर्म या बैश खः । ॥२१॥

खुला तक दने म्वाःम्ह कुम्भकर्ण हे बाजं ताय्वं दना वः
भी जनतात भिदें छकसां ब्याँचुलि म्ये न्यना ल्वा वः
थ्व कोःगु सरकारला स्वीदं दयानं सीपिंथें दना मवः । ॥२२॥

गजल नित्वा या छगू पक्ति
हाइकुस्क्त्वा या छगू पक्ति
गद्य कविता छपुया तिनी छगू पक्ति । ॥२३॥

म्हीगःतलें जि यशोधराया धैर्य प्रशंसा याइम्ह
म्हीगःजूबले भृकुटी महारानीया आदर्श सःताल
थौ या परिस्थिती महाकाली हे जुया वें मास्ति वल । ॥२४॥

कलियुग जुगुलीला छुथें मस्यु
थः माँ बौ पिनिगु गुण हे सन्तानं मस्यु
शहिद तयगु क्रन्दन आः गुब्लें श्वी।

॥२५॥

सम्यक् दृष्टिया अर्थ जक बाँलाक ध्वा श्वीका स्व
मार्ग फलया त्वाथः वा परमार्थ सत्यया तर्गी
मयः धासां खना वइ ।

॥२६॥

भी निम्ह समानान्तर रेखा
आय् बुयां छुयाय्
अन्तेला नापं हे लाइ तिनी ।

॥२७॥

छं धम्माचरीया उपाधि कयाँ छुयाय्
हाःहाःले ब्रम्हदण्ड बिया
खिचाया न्ह्यपने ब्वेका छो ।

॥२८॥

अनपढे हे जुसां
विवेक दत धासा
तरे ज्वीफु ।

॥२९॥

छिः, छंके ह्वाला ह्वाला स्वार्थया गन्ध नव
चीवर त्वःता छव्
बुद्धया बेइज्जत याय्मते ।

॥३०॥

निको जंकु धुंकुम्ह बुरां तं पिकया धाल,-
“ध्व सरकारं वार्ता यावा धका सःता
च्वत्यंक कुना बीत बेर मद्दु.”

॥३१॥

स्वखेरं छुचुं मरी तसें क्वोत्यले धुंकल
खँयतसें धोतीं चीगु ग्वसा ग्वे धुंकल
भी नेवा तसें हारखां द्यया रूप कायगु मखुला ।

॥३२॥

जिपिं मिसा धका हेपेयाय् मते स्व
तीन त्रीलोक क्यना बि
माल धाःसा अभ् सप्तपातल छोया बी ।

॥३३॥

हिमालसिकं हे शुद्धगु जिके भाव दु
प्रशान्त महासागरसिकं हे तःजागु दृष्टि दु
आकाशसिवे तःजागु चित्त दु ।

॥३४॥

सुं मनु ख्वःगु खनकी जि नं हिहिलना ख्वे मास्ति वैगु
सुं न्हिला च्वंगु खनेवं हाकन हररर न्हिले मास्ति वैगु
सायद थः थः गु हे प्रतिबिम्ब जुया मखा ज्वी ।

॥३५॥

जिगु उढाढ

निर्मल गंगाय् मोल्हुया
आत्मज्योति च्याकाः जुया
सत्यधर्म भगवान्या प्रचार याका ।

प्रमादि जुया म्वाय्गु आः ला
छन्त जा मलो बाः ।
प्राण छंगु गब्ले त्वःती
होस याःला मयाःला ।

गथें याना याय्गु जिं ध्यान
भग्वान् मद्दु जिक्के छुहे ज्ञान ।
जन्म मृत्युयागु हेतु अविद्या खः पासा
निर्वाण हे जुइगु खःसा शरण हे शास्ता ।

नकारान्त न्है संसार
मोह त्वःता जुइ मोक्ष बाँलाक ।
बुद्धज्वीत बोध ज्वीमा आर्य सत्य
धारण याःसा बोधिचित्त धर्मधातु ज्वी अले ।
यथावादी तथाकारी हे धर्म भाणक
अविनासं ज्ञान वैगु नीति चानक ।

भाव गजाःगु यात
फल अजागु हे वै ।
बुद्ध वैरागी चीत्ते ल्वीकि
ज्योतितत्व प्रकाश ज्वीकि
निर्वाणपुरे थ्यकें फय्की ।

लुमंसी वल जि मञ्जुश्री गुरु
संवेग जुल जि वैराग.शुरु ।
महाशून्यया ज्ञान लुयावल
कालचक्रया रहष्य थुयावल ।

आवरण धैगु फुका छ्वेगु सा
कालचक्रया भावया सखे ।
स्थिर सुःख लाभ ज्वीगु ज्ञानकाय ध्वहेखः सखे
शून्यता करुणा दुगु बोधिचित्त दै स्वरे
प्रत्यवेक्षण याय् सय्वं क्लेश निर्वाण ज्वी अले ।

भव धैगु ग्यानपु
जवन धैगु न्ह्याइपु
नकारान्त म्हाइपु
उकें भगवानूया भजन याइगु ।

चानँ न्हिनँ भुले ज्वीगु मनुतयूत मलो स्व
धर्म पुसा पीमा खंला लिपायात लिफ स्व ॥

आतक लाःनी चेतना पिज्वेकी
श्रद्धा व वीर्य स्मृति नं दयकी
आर्य मार्ग थ्वीका चतुर्सत्य खंकी
थुगु हे जन्मे निर्वाण खंकी

चराचर जगत थ्व हेतुं दया वल
निःसार संसार धका बुद्ध क्यना हल ।

विपस्यणा भावना

वने माःगु मदु बनयू याकः चा
मन वैरागी जूसा छेचें नं याकः चा
स्मृतिवान जुया विचार याना स्वः
धैर्य तथा तपस्या याना स्वः
साक्षी भावं समवेदना खंकी
शान्तावस्था साक्षात्कार ज्वीकी ।

→❖❖❖❖←

स्वार्थीतह पाप्मायात सुवा

सत्य असत्य थःमं स्यूसां कतःया खण्डन.याःज्वी फयूमा
माकः नं थें स्यंक जूसां आश्वासन नि ब्यू ज्वी सयेमा
स्वार्थ मनया स्वच्छ किरणं विश्वया कूंकूं भःभः धाय्मा ।

वर्षा ब्यांनं छयों ल्होना हैथें छं नं मौकाय् छयों ल्होने फय्मा
मनोरथ छंगु पूरा जूसा दे भ्वय् नका नाँ तय् सय्मा
स्वार्थ मनया स्वच्छ किरणं विश्वया कूंकूं भःभः धाय्मा ।

विश्वन्तर थें त्यागी ज्वी मफुसाँ निगः प्यंगःसाँ दान याय् सय्मा
पहलमानथें बःमलासां म्हुतु छप्वालसाँ त्याके फय्मा
स्वार्थ मनया स्वच्छ किरणं विश्वया कूंकूं भः भः धाय्मा ।

त्वमि त्हरिका

नाम : धर्मराज बज्जाचार्य
उमनाम : धर्म "निभा"
पिता : वै. समन्तभद्र बज्जाचार्य
माता : रत्नमाया बज्जाचार्य
पत्नी : आशानानी बज्जाचार्य "नानी"
शिक्षा : आइ.ई. (सिभिल), साहित्य विशारद,
कोविद (बुद्धधर्म व दर्शने M.A. सरह)

सेवा :

बि.सं. २०१७ साले ओभरसियरया रूपे श्री ५या सरकारया सेवास प्रवे
जुया २०४५ साले गोर्खाया आरुघाट जल विद्युत आयोजना प्रमुख (आ
तह) जुया स्वेच्छिक अवकाश ग्रहण ।

अंलग्नता :

- १) ससम्मान सदस्य - सहिद स्मारक समिति, केन्द्रीय कार्यालय ।
- २) सदस्य - क) साहित्यया मूलखा, यल, ख) शंखधर साख्वा परिवार
ग) रेयुकाई, घ) प्रस्तावित "सिद्धार्थ विश्व विद्यालय"
- ३) आजीवन सदस्य -
क) नेपाल बौद्ध परिषद् ख) शान्क्य सिंह विहार, ग) नेवा महागुधि,
घ) धर्म संस्कृति संरक्षण तथा वातावरण सुधार परिषद्

तकमा :

क) श्री ५ बीरेन्द्र शुभराज्याभिषेक पदक, ख) दीर्घ सेवा पदक

पुरस्कार :

- क) नेपालगञ्ज स्टेडियम् डिजाइन या:गुया लसताय् बि.सं. २०३५ र
तत्कालिन अञ्चलाधिस ऋतुवर्ण तुम्बाहाम्फे भाजु पाखें नगद रु ३००
- ख) बुद्धिष्ट कम्युनिकेशन सेन्टर पाखें जूगु कवि गोष्ठिस द्वितीय पुरस्
नगद रु ३०००।-

प्रकाशित कृति :

क) वय्सं प्या:गु म्ये (चिनाखें मुना), ख) धर्म संबेग (चिनाखें मुना)

मुद्रक : विशाखा अफसेट प्रेस, न:टोल, ललितपुर, फोन : ५३४२७७